

O'QUVCHILARNI DARSGA QIZIQTIRISHNING INNOVATSION USULLARI

Sardoba kasb-hunar maktabi
Maxsus fanlar o'qituvchisi
To'ychiboyev Baxtiyor Nishonovich
+998936350963

Annotatsiya: Zamonaviy jamiyatda innovatsion texnologiyalar inson faoliyatining deyarli barcha sohalarida, jumladan, ta'lim sohasida kengayib bormoqda. Ta'limda innovatsiyalar - ilmiy pedagogik bilimlarning yangi sohasi; ta'lim sohasidagi uchta asosiy pedagogik jarayon: yangiliklar yaratish, ularni o'zlashtirish va qo'llashning ajralmas birligi va o'zaro bog'liqligi hisoblanadi. Ushbu maqolada ta'limda innovatsion texnologiyalar va u bilan bog'liq tushunchalarning pedagogik tavsifi tahlil etilgan. Kalit so'zlar: Ta'lim, o'qitish usullari, o'rganish, innovatsiya, innovatsion texnologiyalar, pedagogik texnika, pedagogik innovatsiya, didaktik texnologiya.

“Barchamizga ayonki, inson qalbiga yo'l avvalo ta'lim-tarbiyadan boshlanadi. Shuning uchun qachonki bu haqda gap ketsa, ajdodlarimiz qoldirgan bebaho merosni eslash bilan birga, ota-onalarimiz hattoki biz uchun eng yaqin bo'lgan yana bir buyuk zot-o'qituvchi va murabbiylarning oliyjanob mehnatini hurmat bilan tilga olamiz”.

O'zbekiston Respublikasining birinchi prezidenti I.A.Karimovning 2008-yil nashr etilgan “Yuksak ma'naviyat-yengilmas kuch” asaridagi ushbu fikrlarini bot-bot esga olaman. Yana insonning umri davomida qanday yutuq va natijalarga erishish, qayerda, qanday lavozimda ishlashi maktab dargohida olgan ta'lim –tarbiyasi uning kelajakdagi hayotiga, yetuk shaxs va malakali mutaxassis bo'lib shakllanishida ulkan ahamiyat kasb etishi ham ta'kidlab o'tilgan.

Darhaqiqat biz pedagoglar, o'quvchilar balki butun kelajak avlod oldida mas'ulmiz. Ehtimol bu mas'ullik bizdan tinmay izlanishga, ilm sirlarini ochishga, yangiliklarni tezda ilg'ab olishga da'vat etib tursa ajabmas.

Bugungi kun o'quvchisi ehtimol ko'p kitob o'qimas, ammo juda hushyor, atrofdagi voqea-hodisalarga nisbatan u qadar befarq emas.

Ularni diqqatini bir joyga jamlash, ta'bir joiz bo'lsa o'z yo'limizga yurgazish, uchun ancha aql, bilim, salohiyat kerak bo'ladi.

Bugungi kunda qay tomonga qaramaylik

“Innovatsiya”

“Innovatsion loyiha”

“Innovatsion usullar”

“Innovatsion ta'lim”

kabi tushunchalarga ko'plab duch kelamiz.

Avvalo, innovatsiya haqida. Innovatsiya (inglizcha-innovation)-yangilik kiritish, yangilik demakdir.

Innovatsion texnologiyalar pedagogic jarayon hamda o'qituvchi va o'quvchi faoliyatiga yangilik, o'zgarishlar kiritish bo'lib, undan amalga oshirishda asosan interfaol uslublardan foydalaniladi.

Xo'sh, darsga o'quvchilarni qiziqtirish uchun qanday usullardan foydalanganimiz samaraliroq? Har bir o'quvchi bu bir o lam. U hoh darsdan yaxshi o'zlashtirsin, hoh darsingizni umuman yoqtirmasin.

Men o'quvchilarimga hafta so'ngida "Na'munali", "Barakalla", "Ota-onangizga rahmat" degan kartochkalar taqdim etaman.

O'quvchilarim har safar "Ota-onangizga rahmat" kartochkani sohibi bo'lishga harakat qilishadi.

Ushbu kartochkadan olishning o'ziga yarasha shartlari bor:

Har bir darsda o'zlaridan na'munali xulq-atvorlarini namoyish etishlar;

10-15 ga yaqin ijobiy baho olishlari;

Kursdoshlari bilan samimiy munosabat o'rnatish; ****(uy ishi test)

O'qituvchilar topshiriqlarini o'z vaqtida bajarishlari;

Kitob –daftarlari toza-ozoda bo'lishi;

Haftada mobaynida biron bir badiiy asar mutola qilganliklari va shunga o'xshash vazifalardan bajarib ota-onalariga rahmat kartochkalarini qo'lga kiritishlari mumkin.

Dunyo tajribasidan ma'lumki, qaysi mamlakatda ta'lim-tarbiya sohasiga jiddiy e'tibor qaratilgan bo'lsa, shu yurtning iqtisodiy-madaniy qiyofasi texnik va texnologik imkoniyatlari yuksak cho'qqilarga ko'tarilgan. Buni jahonning rivojlangan davlatlari misolida ko'rishimiz mumkin.

Pedagogik faoliyatning bosh maqsadi o'quvchi shaxsi, uning rivojlanishi, talim olishi va tarbiyasi hisoblanadi. Shuning uchun o'qituvchining o'quvchilar shaxsini bilishi alohida ahamiyatga ega, ayniqsa, ta'limning zamonaviy insonparvarlik mazmunida bu alohida dolzarflik kasb etmoqda. O'qituvchi nafaqat tarbiyalash va rivojlantirish balki o'quvchilar shaxsiga muvaffaqiyatli tarbiyaviy ta'sir ko'rsatishga tayyorlash ham zarur.

Ahloqiy tarbiyaning tayanch vazifasi ijtimoiy ahamiyatga ega.

Biz yashayotgan davr shiddat mashinasiga minib olgan bir paytda tarbiya masalasida oqsashimiz bu kata falokat. Bu masalani kechiktirmasdan hozirdan, shu daqiqadanoq jiddiy kirishimiz joiz.

2019-yilni muhtaram prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev tomonidan "Faol investitsiyalar va ijtimoiy rivojlanish" yili deb e'lon qilinishi ham har bir sohada, jumladan ta'lim-tarbiya jarayonini ham yagicha qarashlar, samarali izlanishlarni amalga oshirilishini ko'zda tutgan bo'lsa ajabmas.

Shunday ekan bu islohatlarni asosiy maqsadlarini to'g'ri anglash, amalga oshirish jarayonida og'ishmay, chalg'imag, kechikmay harakat qilish davr talabi.

O'quvchi shaxsiga avvalo inson deb nazar tashlaylik. Uni tushunish, qo'llab-quvvatlash, kerak o'rinlarda jazolash va rag'batlantirish maromida bo'lsa, natija ko'ngildagidek samara beradi.

Yodimizda bo'lsinki biz yoshlar tarbiyasining boshqaruvchilarimiz. Bizning yurish-turishimiz, kiyinishimiz, so'zlash uslubimiz, dunyoqarashimizdan ular o'rnak olishga, bizga o'xshashga harakat qilishga intiladir. Shu bois avvalo biz bir umr o'zimizdan tarbiyalab bormog'imiz kerak. Muqaddas kitoblarda ham beshikdan to qabrgacha ilm izlash kerakligini ta'kidlab o'tilgan. Demakki, ilimning ham tarbiyaning ham cheki-chegarasi yo'q. Ulardan qancha o'zlashtirsak shuncha yangi qirralari ko'rinib, ochilib boraveradi.

Bolalarimizni ahloqiy tarbiya bilan qurollantirsak ulardan hech bir yot mafkuralar o'z domiga torta olmaydi. Bu harakatlarimiz yurtimiz istiqboli rivoji uchun qo'shgan zarracha hissamiz bo'lsa ne ajab. Shu o'rinda muhtaram birinchi prezidentimiz I.A.Karimovning ma'naviy tarbiya haqidagi "Insoniyatning ta'lim tarbiyasi u yashayotgan muhitga shunchalik bog'liq" degan fikrlari nechog'lik asosli ekanligini guvohi bo'lib turibmiz.

Xulosa qilib aytganda, dars mashg'ulotlarini rang-barang zamonaviy texnik vositalar ishtirokida tashkil qila olgan o'qituvchi qisqa vaqtda o'quvchilarning egallagan bilimi, do'stlariga munosabati, muomala madaniyati, fikr doirasi, so'z boyligi, nutqiy salohiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'ladi. Ilg'or texnologiyaga asoslangan darslar o'quvchi va o'qituvchi o'rtasida teng, do'stona munosabat qaror topishiga sharoit yaratadi. O'quvchi darsda o'zini erkin his qiladi, mashg'ulotlarga qiziqishi, so'z san'ati bilan shug'ullanishga, ijodga rag'bati ortadi. Ilg'or metodist o'qituvchilarimiz dars samaradorligini oshirishning yangi-yangi vositalarini o'ylab topmoqdalar. Ular zamonaviy o'quv-texnika vositalariga tayanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning O'qituvchi va murabbiylar kuniga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqi. 1-oktyabr 2020 yil.
2. "Yangi O'zbekiston ostonasi maktabdan boshlanadi." Husan Nishonov. Ma'rifat gazetasi. 19- oktyabr 2020 yil.
3. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. H.T Omonov. N.X Xo'jayev, S.A.Madyarova, E.U. Eshchonov Toshkent 2009 yil
4. Pedagogik mahorat. A. Xoliqov. Toshkent 2011 yil
5. Axmedova M. Pedagogika nazariyasi va tarixi. O'quv qo'llanma. -T.: "Tafakkur bo'stoni", 2011 yil